

2017-10-19

PM

KFKS 2017/239

Helena Meier

Stadsledningskontoret

VA- bolag och ersättning för koncernkostnader

Enligt 30 § lagen om allmänna vattentjänster (LAV) får de avgifter som en huvudman för en allmän va-anläggning får ta ut av brukarna, inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen.

Den aktuella frågan avser om Nacka kommun får ta ut en ersättning från Nacka vatten och avfall AB (NVAAB) för att täcka kostnader kopplade till koncernfunktioner. Det finns ett stickspår i den aktuella frågan i form av den beteckning som ersättningen har fått i det av kommunfullmäktige den 16 oktober 2017 beslutade ägardirektivet. Fullmäktige har där använt ordet ”avgift”. *Det är inte fråga om en offentligrättslig avgift och frågor om skillnad mellan ”skatt” och ”avgift” saknar relevans för om kommunen får ta ut den aktuella ersättningen.* Ordet är i sammanhanget använt i ett civilrättsligt sammanhang och påverkar i sig inte om ersättning får tas ut. Beteckningen i sig bör med detta vara färdigdiskuterad.

Den del av NVAAB:s verksamhet som avser VA-anläggningen finansieras genom avgifter. Dessa avgifter får, som sagts, inte vara större än vad som behövs för att täcka sådana kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen (30 § LAV). I ordet ”nödvändiga” finns ett krav på av verksamheten ska vara så kostnadseffektiv som möjligt. Kostnader som följer av ineffektivitet får inte räknas med, även om kostnaderna i sig finns.

I SOU 2004:64 (del II VA-lagsöversynen, avsnitt 11-23) anges på sidan 324 följande:

”För ett va-företag inom en koncern utgör lämnad ersättning för mottagna tjänster och andel i koncerngemensamma funktioner i och för sig en nödvändig kostnad. Men det förutsätter att tjänsterna och funktionerna verkligen är motiverade för va-verksamheten och att företagets årsredovisning innehåller de uppgifter som behövs för att detta skall kunna prövas av en utomstående.”

Frågan är således om den avgift kommunfullmäktige föreskriver i ägardirektiven avser att täcka kostnader som är till nytta för bolaget kostnads- och effektivitetsmässigt. Är den det får den tas ut. Den ska beräknas på det som är till nytta. Följande komponenter utgör i sig typiska koncernkostnader.

Typ av kostnad

Kostnader för internbank

Kostnader för ledning av koncernen

Koncernbokslut

Till nytta för bolaget?

Typiskt sett torde dessa kostnader vara till nytta för bolaget, bolaget hade annars haft egna kostnader för låneverksamhet

Om den ledning och styrning som sker genom koncernen bidrar till en effektivare verksamhet i bolaget, är kostnaden till nytta för bolaget.

Det kan vara till nytta om det innebär att bokslutskostnader som annars bolaget haft självt, därmed inte uppstår.

I SOU 2004:64 (del II VA-lagsöversynen, avsnitt 11-23) förs på sidan 323 följande resonemang om valet att driva VA-verksamheten i bolagsform. Det görs i ett sammanhang där utredaren resonerar kring att en kommun inte väljer bolagsform för VA-verksamheten ur ett kapitalplaceringsperspektiv och att det inte kan anses finnas en rätt till avkastning på aktiekapitalet. Utdraget nedan måste läsas i det sammanhanget.

”Om kommunen väljer aktiebolaget som organisationsform för va-verksamheten får det förutsättas att kommunen har funnit fördelen med detta sätt att organisera verksamheten vara värd den kapitalinsats det kräver. Från avgiftskollektivets sida sett innebär det ingen förbättring att bli betjänt av kommunen via ett bolag i stället för en förvaltning.”

Detta resonemang avser därmed inte om koncernkostnader kan vara till nytta för bolaget och kunna omfattas av vad som är ”nödvändiga kostnader” (30 § LAV) ur ett kostnads- och effektivitetsperspektiv.
